

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.07.2013, sen. zn. 29 NSČR 25/2011, ECLI:CZ:NS:2013:29.NSCR.25.2011.1

Číslo: 105/2013

Právní věta:

Věřitel, jehož přihlášenou pohledávku popřel insolvenční správce nebo dlužník jako „nevykonatelnou“, a který zmeškal lhůtu k podání žaloby o určení pravosti nebo výše pohledávky určenou ve vyrozumění (výzvě) insolvenčního správce dle § 197 odst. 2 insolvenčního zákona, nemá v rámci opravných prostředků proti rozhodnutí o odmítnutí přihlášky, jež se opírá o ustanovení § 198 odst. 1, věty třetí, insolvenčního zákona ve spojení s ustanovením § 185 insolvenčního zákona, k dispozici (jako účinnou) obranu založenou na tvrzení, že výzvu ignoroval proto, že má za to, že přihlášená pohledávka je pohledávkou „vykonatelnou“ (pro niž platí režim ustanovení § 199 insolvenčního zákona).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.07.2013

Spisová značka: 29 NSCR 25/2011

Číslo rozhodnutí: 105

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence

Předpisy: § 185 IZ. ve znění do 31.12.2010

§ 197 odst. 2 IZ. ve znění do 31.12.2010

§ 198 odst. 1 IZ. ve znění do 31.12.2010

§ 199 IZ. ve znění do 31.12.2010

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 17. 8. 2010 odmítl Krajský soud v Ostravě (dále jen „insolvenční soud“) přihlášku pohledávky věřitele č. 2 PC, a. s. (ve výši 20 217 Kč) (bod I. výroku) a určil, že právní mocí tohoto usnesení účast věřitele č. 2 v insolvenčním řízení končí (bod II. výroku).

Insolvenční soud vyšel zejména z toho, že:

1) Insolvenční řízení bylo zahájeno 26. 1. 2010 insolvenčním návrhem dlužnice A. G.

2) Usnesením ze dne 8. 2. 2010 zjistil insolvenční soud úpadek dlužnice a povolil jí oddlužení.

3) Při přezkumném jednání konaném 15. 6. 2010 přihlášenou pohledávku věřitele č. 2 ve výši 20 217 Kč „zcela“ popřel insolvenční správce a dlužnice.

4) Insolvenční správce vyrozuměl věřitele č. 2 o popření pohledávky písemně podáním ze dne 1. 7. 2010, doručeným věřiteli č. 2 (podle dodejky) dne 7. 7. 2010. O tom, že věřitele č. 2 vyrozuměl o popření pohledávky a poučil jej o možnosti podat žalobu o určení pohledávky, uvědomil insolvenční správce insolvenční soud podáním ze dne 28. 7. 2010 (došlým téhož dne).

Na tomto základě pak insolvenční soud – cituje ustanovení § 185 a § 198 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – uzavřel, že:

1) Věřitel č. 2 přihlásil pohledávku jako vykonatelnou, rozhodující je však výsledek přezkumu zaznamenaný v seznamu přihlášených pohledávek. Jelikož insolvenční správce zapsal přihlášku věřitele č. 2 do seznamu přihlášených pohledávek jako nevykonatelnou, insolvenční soud ji za nevykonatelnou považuje a při jejím popření aplikuje postup podle ustanovení § 198 odst. 1 insolvenčního zákona.

2) Žaloba věřitele č. 2 na určení pohledávky co do pravosti nedošla insolvenčnímu soudu ve stanovené lhůtě, proto insolvenční soud přihlášenou pohledávku odmítl.

K odvolání věřitele č. 2 V r c h n í s o u d v Olomouci usnesením ze dne 27. 12. 2010 potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Odvolací soud vyšel zejména z toho, že:

1) Rozhodnutí o úpadku dlužnice a o povolení oddlužení, jímž byl též ustanoven insolvenčním správcem Mgr. M. M., nabylo právní moci 8. 2. 2010.

2) Usnesením ze dne 6. 4. 2010, které nabylo právní moci 6. 4. 2010, schválil insolvenční soud oddlužení dlužnice.

3) Věřitel č. 2 přihlásil do insolvenčního řízení dne 23. 2. 2010 svou nezajištěnou pohledávku za dlužnicí ve výši 20 217 Kč, a to jako pohledávku vykonatelnou, přiznanou rozhodčím nálezem.

4) Při zvláštním přezkumném jednání konaném 15. 6. 2010, u kterého nebyl věřitel č. 2 přítomen, popřeli jeho přihlášenou pohledávku co do pravosti insolvenční správce a dlužnice jako pohledávku nevykonatelnou.

5) Insolvenční správce vyrozuměl věřitele č. 2 podáním ze dne 1. 7. 2010 (doručeným 7. 7. 2010) o popření pohledávky v plné výši co do pravosti proto, že nebyl předložen prvopis směnky, nebyla prokázána existence nároku, ani aktivní legitimace věřitele. Ve vyrozumění insolvenční správce dále uvedl, že přestože věřitel č. 2 uplatnil pohledávku jako vykonatelnou, je insolvenčním správcem posuzovaná jako nevykonatelná, když rozhodčí nález není „platným a pravomocným rozhodnutím“, neboť rozhodčí doložka je neplatná. Současně insolvenční správce poučil věřitele č. 2 podle ustanovení § 198 a § 410 insolvenčního zákona o podání žaloby ve lhůtě 30 dnů od konání přezkumného jednání, která neskončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení tohoto vyrozumění, s tím, že žalobu musí podat proti insolvenčnímu správcí i dlužnici, která pohledávku při přezkumném jednání též popřela.

Na tomto základě pak odvolací soud – odkazuje na ustanovení § 7 odst. 1, § 197 odst. 2, § 198 odst. 1 a 3 a § 410 insolvenčního zákona – uzavřel, že:

1) Rozhodující pro další postup věřitele, který nesouhlasí s popřením své pohledávky insolvenčním

správcem, je výsledek přezkumného jednání (a stanovisko insolvenčního správce v jeho rámci), při kterém byla popřena přihlášená pohledávka věřitele, a to bez ohledu na to, zda ji věřitel přihlásil jako vykonatelnou. Tento závěr lze dovodit i z ustanovení § 198 odst. 3 insolvenčního zákona.

2) V dané věci věřitel č. 2 sice přihlásil pohledávku jako vykonatelnou, insolvenční správce (s dlužnicí) ji však popřel jako nevykonatelnou co do pravosti a jako nevykonatelnou ji zapsal i v seznamu přihlášených pohledávek. Insolvenční správce tedy správně vyrozuměl věřitele č. 2 (v souladu s ustanovením § 198 a § 410 insolvenčního zákona) o možnosti uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu. Bylo věcí věřitele podat žalobu a v rámci soudního řízení obhájit důvodnost pohledávky. Kdyby se ukázalo, že pohledávka je vykonatelná, žalovaní by byli povinni prokázat důvod popření.

3) Odvolací námitka, že insolvenční správce nepostupoval v souladu se zákonem, jestliže popřel jako nevykonatelnou pohledávku přihlášenou jako vykonatelnou, podložená odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. [29 Cdo 2114/2008](#) (jde o usnesení uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 2, ročník 2012, pod číslem 24, které je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – veřejnosti dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu) není důvodná. Označené rozhodnutí Nejvyššího soudu se (mimo jiné) vztahuje k výkladu § 20 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007 (dále jen „ZKV“). Ve vztahu k insolvenčnímu zákonu není tam užitá argumentace přílehlavá, neboť právní úprava přihlašování a popření pohledávek do insolvenčního řízení je odlišná od právní úpravy obsažené v zákoně o konkursu a vyrovnání.

Proti usnesení odvolacího soudu podal věřitel č. 2 dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 a 3 o. s. ř., namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatel uvádí, že nebyly splněny zákonné podmínky pro odmítnutí přihlášky a pro ukončení jeho účasti v insolvenčním řízení.

Zdůrazňuje, že v přihlášce pohledávku výslovně označil jako v plném rozsahu „vykonatelnou“ a v souladu s ustanovením § 174 odst. 4 insolvenčního zákona uvedl skutečnosti, ze kterých vykonatelnost pohledávky vyplývá, tedy že pohledávka mu byla přiznána rozhodčím nálezem ze dne 23. 7. 2008, který se stal vykonatelným 1. 8. 2008 a nabyl právní moci, a který (opatřený doložkou právní moci a vykonatelnosti) k přihlášce připojil.

Insolvenční správce pohledávku přezkoumal jako nevykonatelnou a jako takovou ji popřel. Dovolatel, který přihlásil pohledávku jako vykonatelnou, měl za to, že je na insolvenčním správci, aby podal incidenční žalobu, insolvenční soud nicméně přihlášku odmítl. K tomu dovolatel namítá, že ze žádného ustanovení insolvenčního zákona neplyne právo insolvenčního správce pohledávku doloženou exekučním titulem a přihlášenou jako vykonatelnou popřít jako nevykonatelnou, takto ji označit v seznamu přihlášených pohledávek a vyzvat věřitele k uplatnění pohledávky soudu, jako kdyby šlo o pohledávku nevykonatelnou.

Podle dovolatele by insolvenční správce teoreticky mohl takto účelově postupovat u všech vykonatelných pohledávek přihlášených do insolvenčního řízení, čímž by na věřitele uměle přenášel povinnost podat žalobu (a tedy i povinnost hradit soudní poplatek a další náklady, které věřiteli vznikají). Dovolatel míní, že na danou věc měly být obdobně aplikovány právní závěry obsažené v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 2114/2008](#), z něž cituje pasáž, podle které:

„V seznamu přihlášených pohledávek (jak o něm hovoří § 20 odst. 5 ZKV ve znění účinném před i po 1. 5. 2000), coby podkladu pro přezkumné jednání, má být pohledávka označena pořadím, jaké jí v přihlášce přisuzuje přihlašovatel. To, že pohledávka má podle jeho názoru jiné pořadí, dá správce konkursní podstaty najevo tím, že přihlášené pořadí popře způsobem vyloženým v rozsudku Nejvyššího soudu uveřejněném pod číslem 76/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Jiný postup je nesprávný již proto, že seznam přihlášených pohledávek slouží rovněž jako podklad pro případné popěrné úkony konkursních věřitelů. Neuvede-li správce konkursní podstaty v seznamu přihlášených pohledávek pořadí, jaké pohledávce v přihlášce přisuzuje přihlašovatel, zbavuje tím ostatní konkursní věřitele možnosti účinně realizovat jejich popěrné právo co do pořadí pohledávky ve vztahu k přihlašovateli pohledávky“.

Dovolatel tvrdí, že právní úprava přezkumu přihlášených pohledávek insolvenčním správcem, obsažená v insolvenčním zákoně, je velmi podobná úpravě téhož v zákoně o konkursu a vyrovnání.

I v této věci tedy lze (dle dovolatele) vycházet ze závěrů citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Odvolacímu soudu dovolatel vytýká, že tuto námitku přešel poukazem na to, že jde o jiný zákon, přičemž dovolatel je přesvědčen, že úprava a principy insolvenčního zákona jsou potud podobné jako u zákona o konkursu a vyrovnání a judikatura Nejvyššího soudu tak je zcela použitelná.

Obdobně jako u pořadí přihlášené pohledávky i u vykonatelnosti přihlášené pohledávky je insolvenční správce povinen vycházet z toho, jakým způsobem je tato pohledávka označena věřitelem v přihlášce a tímto způsobem ji označit v seznamu přihlášených pohledávek. V dané věci tak insolvenční správce nepostupoval a v rozporu se zákonem s pohledávkou nakládal (v rozporu s přihláškou) po celou dobu insolvenčního řízení jako s nevykonatelnou.

Odvolací soud tvrdí (pokračuje dovolatel), že insolvenční správce může nakládat s přihláškou zcela libovolně (přihlášku výslovně označenou a doloženou jako vykonatelnou označit za nevykonatelnou a takto ji přezkoumat), což (podle poznatků dovolatele z praxe) někteří insolvenční správci také dělají. Tím (ovšem) obcházejí zákon a přenášejí povinnost žalovat (a hradit i soudní poplatek) na věřitele. Je proto třeba, aby Nejvyšší soud zaujal jasné stanovisko k tomu, zda lze přihlášku označenou a doloženou jako vykonatelnou svévolně přezkoumat jako nevykonatelnou. Dovolatel se domnívá, že to možné není; insolvenční správce, který s přihláškou pohledávky nesouhlasí, má správně postupovat tak, že pohledávku popře a podá žalobu na popření vykonatelné pohledávky v souladu s ustanovením § 199 insolvenčního zákona.

Podle dovolatele je třeba připomenout, že dle insolvenčního zákona platného v současné době sice věřitelé nemohou účinně popírat pohledávky ostatních věřitelů, Ústavní soud však rozhodnutím č. 241/2010 Sb. (jde o na nález pléna Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. [Pl. ÚS 14/10](#), uveřejněný pod č. 241/2010 Sb., účinný k 31. 3. 2011) tuto úpravu zrušil jako protiústavní s účinností k 31. 3. 2011, s tím, že věřitelé by měli mít rovněž právo popírat pohledávky ostatních věřitelů. Věřitel by (však) právo popřít pohledávku mohl pouze obtížně realizovat, kdyby insolvenční správce fakticky rozhodoval o tom, zda přihlášená pohledávka bude v tomto směru podléhat režimu vykonatelné nebo nevykonatelné pohledávky (bez ohledu na to, jak ji věřitel přihlásil).

Jestliže se insolvenční správce domníval, že pohledávka dovolatele neexistuje a není vykonatelná, měl ji popřít a oprávněnost popření v souladu s insolvenčním zákonem uplatnit u soudu. Kdyby se pak prokázalo, že pohledávka skutečně není vykonatelná, vedlo by to pouze k obrácení důkazního břemene v incidenčním řízení (věřitel by byl povinen prokazovat existenci a výši přihlášené pohledávky); opačný případ (vyjde-li v řízení o určení oprávněnosti přihlášené nevykonatelné pohledávky najevo, že jde o pohledávku vykonatelnou) výslovně upravuje ustanovení § 198 odst. 3 insolvenčního zákona.

Insolvenční správce popřel pohledávku dovolatele přihlášenou a doloženou jako vykonatelnou a oprávněnost tohoto popření neuplatnil v zákonné lhůtě u soudu, proto se tato pohledávka považuje (v souladu s ustanovením § 201 odst. 2 insolvenčního zákona) za zjištěnou. Vykonatelnost přihlášené pohledávky již obecné soudy jednou pravomocně řešily se závěrem, že jde o pohledávku vykonatelnou. Podle rozhodčího nálezu totiž Okresní soud v Karviné nařídil (usnesením ze dne 9. 12. 2009) exekuci na majetek dlužnice. Exekuční soud (totiž) při nařízení exekuce přezkoumává (v souladu s § 275 odst. 2 o. s. ř.) správnost potvrzení o vykonatelnosti všech titulů pro výkon rozhodnutí a z jeho rozhodnutí by se tedy mělo vycházet i v této věci, uzavřel dovolatel.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 12. 2010, tj. naposledy ve znění nálezu pléna Ústavního soudu uveřejněného pod č. 260/2010 Sb.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání věřitele č. 2 proti usnesení odvolacího soudu je (bez dalšího) přípustné podle ustanovení § 239 odst. 3, části věty před středníkem, o. s. ř.; srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2008, sen. zn. [29 NSČR 4/2008](#), uveřejněné pod číslem 25/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2011, sen. zn. [29 NSČR 35/2009](#), uveřejněné pod číslem 151/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 189 insolvenčního zákona insolvenční správce sestaví seznam přihlášených pohledávek; u pohledávek, které popírá, to výslovně uvede. Do seznamu se nezařazují pohledávky, ke kterým se nepřihlíží, pohledávky vyloučené z uspokojení a další pohledávky, u kterých to stanoví zákon. Zajištění věřitelé se v seznamu uvádějí zvlášť. U každého věřitele musí být uvedeny údaje potřebné k jeho identifikaci a údaje pro posouzení důvodu vzniku, výše a pořadí jeho pohledávky; u zajištěných věřitelů se navíc uvádí důvod a způsob zajištění. V seznamu se zvlášť vyznačí pohledávky vykonatelné (odstavec 1). Účastníci jsou oprávněni u insolvenčního správce nahlédnout do seznamu přihlášených pohledávek a do dokladů, na jejichž základě byl sestaven (odstavec 2). Seznam přihlášených pohledávek zveřejní insolvenční soud v insolvenčním rejstříku nejpozději 15 dnů předem, kdy se o nich má konat přezkumné jednání, a má-li se přezkumné jednání konat do 15 dnů po

uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek, nejpozději 3 dny přede dnem, kdy se o nich má konat přezkumné jednání. Insolvenční soud dále bez zbytečného odkladu zveřejní v insolvenčním rejstříku každou změnu seznamu přihlášených pohledávek (odstavec 3).

Dle § 190 odst. 1 insolvenčního zákona přezkoumání přihlášených pohledávek se děje na přezkumném jednání nařízeném insolvenčním soudem.

Ustanovení § 191 insolvenčního zákona pak určuje, že přezkoumání pohledávek při přezkumném jednání se děje podle seznamu přihlášených pohledávek.

Podle ustanovení § 197 insolvenčního zákona výsledek přezkumného jednání zapíše insolvenční správce do seznamu přihlášených pohledávek; takto upravený seznam tvoří součást zápisu o přezkumném jednání. Věřitelům, kteří o to požádají, vydá insolvenční soud z tohoto seznamu výpis (odstavec 1). Věřitele, jehož nevykonatelná přihlášená pohledávka byla popřena při přezkumném jednání, jehož se nezúčastnil, o tom insolvenční správce písemně vyrozumí, a to i tehdy, je-li popření uvedeno v upraveném seznamu přihlášených pohledávek (odstavec 2). Z ustanovení § 198 insolvenčního zákona se dále podává, že věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena insolvenčním správcem, mohou uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do třiceti dnů od přezkumného jednání; tato lhůta však neskončí dříve než uplynutím patnácti dnů od doručení vyrozumění podle § 197 odst. 2. Žalobu podávají vždy proti insolvenčnímu správci. Nedojde-li žaloba ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu, k pohledávce popřené co do pravosti se nepřihlíží; pohledávka popřená co do výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření (odstavec 1). Vyjde-li v průběhu řízení o žalobě podle odstavce 1 najevo, že popřená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, není to důvodem k zamítnutí žaloby, žalovaný je však v takovém případě povinen prokázat důvod popření podle § 199 (odstavec 3).

A konečně, podle ustanovení § 199 insolvenčního zákona platí, že insolvenční správce, který popřel vykonatelnou pohledávku, podá do třiceti dnů od přezkumného jednání u insolvenčního soudu žalobu, kterou své popření uplatní proti věřiteli, který vykonatelnou pohledávku přihlásil. Lhůta je zachována, dojde-li žaloba nejpozději posledního dne lhůty soudu (odstavec 1). Jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí; důvodem popření však nemůže být jiné právní posouzení věci (odstavec 2).

Jak je patrné z insolvenčního spisu, v seznamu přihlášených pohledávek sestaveném insolvenčním správcem dle § 189 odst. 1 insolvenčního zákona a zveřejněném v insolvenčním rejstříku s doplněním o přihlášenou pohledávku dovolatele 30. 4. 2010 (B-12) nebyla pohledávka dovolatele zapsána jako vykonatelná. Při přezkumném jednání, jež se o této pohledávce konalo 15. 6. 2010 (B-16), popřeli pohledávku dovolatele co do pravosti insolvenční správce i dlužnice, přičemž ani při přezkumném jednání nebyla pohledávka pokládána za vykonatelnou.

Již v usnesení ze dne 29. 4. 2010, sen. zn. [29 NSČR 30/2009](#), uveřejněném pod číslem 14/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyšší soud vysvětlil, že pro insolvenční řízení nelze bez dalšího (automaticky) přejímat judikatorní závěry ustavené při výkladu zákona o konkursu a vyrovnání (a to především proto, že insolvenční zákon obsahuje poměrně podrobná procesní pravidla, jež je třeba vnímat v jejich komplexnosti a jejichž pojetí ne vždy /a to zpravidla záměrně/ odpovídá tomu, jak bylo v obdobné procesní situaci postupováno za účinnosti zákona o konkursu a vyrovnání). Řečené však neplatí pro posouzení významu „vykonatelnosti“ přihlášené pohledávky pro účely jejího popření co do pravosti a výše.

Přitom Nejvyšší soud při výkladu zákona o konkursu a vyrovnání ohledně pohledávek, jež se staly vykonatelnými až ke dni konání přezkumného jednání v řízeních, která se prohlášením konkursu

nepřerušovala, vysvětlil, že okolnost, že řízení o pohledávce, která musí být přihlášená do konkursu (má-li být v konkursním řízení uspokojena), se prohlášením konkursu nepřerušuje, má pro věřitele jediný význam; totiž ten, že si v době od přihlášení pohledávky do konkursu do jejího přezkumu může zajistit výhodnější pozici pro případ popření pohledávky v konkursu. Jinak řečeno, to, že řízení o „nevykonatelné“ pohledávce pokračuje i po prohlášení konkursu, ve spojení s faktem, že konkursní věřitel může až do přezkoumání jím přihlášené pohledávky měnit skutečnosti, na nichž se pohledávka zakládá, dovoluje konkursnímu věřiteli nejpozději při přezkumném jednání osvědčit, že jeho pohledávka se v mezidobí stala vykonatelnou (že si v pokračujícím řízení zajistil exekuční titul). Srov. v dotčeném směru např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2002, sp. zn. [29 Cdo 95/2000](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 4, ročník 2002, pod číslem 70 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. [30 Cdo 2336/2004](#), uveřejněné pod číslem 38/2007 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. Ve shodě s tím pak Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 26. 10. 2005, sp. zn. [29 Odo 327/2004](#), uveřejněném pod číslem 45/2006 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 45/2006“), ozřejmil (opět při výkladu podaném na poli práva konkursního), že prvotní (předběžné) posouzení, zda nárok přihlášený konkursním věřitelem (a popřený správcem konkursní podstaty) je vykonatelný či nikoli, přísluší právě správci konkursní podstaty, jenž svůj právní názor vyjádří tím, že příslušného konkursního věřitele vyzve, aby svůj nárok nebo jeho výši uplatnil u soudu, nebo tím, že sám uplatní své popření. Tamtéž Nejvyšší soud uzavřel, že důvodností žaloby o určení pravosti nebo výše nevykonatelné pohledávky popřené správcem konkursní podstaty se soud zabývá, i když dospěje k závěru, že přihlášená pohledávka žalujícího konkursního věřitele je pohledávkou vykonatelnou; v takovém případě však důkazní břemeno o tom, že uplatněná pohledávka není pohledávkou pravou nebo že v konkrétním rozsahu není důvodná co do výše, nese žalovaný správce konkursní podstaty.

Také v poměrech ustavených insolvenčním zákonem nemá zjištění, že přihlášená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, vliv na pravost, výši ani na pořadí pohledávky (proto je také nepřiléhavý odkaz dovolatele na závěry obsažené v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 2114/2008](#), jež řeší otázku pořadí pohledávky) a s přihlédnutím k úpravě obsažené v ustanovení § 199 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona na straně jedné a na ustanovení § 198 odst. 1 insolvenčního zákona na straně druhé má vliv jen na posouzení, kdo je povinen podat žalobu a (v porovnání s konkursní úpravou nově) z jakých důvodů může pohledávku popřít co do pravosti nebo výše (§ 199 odst. 2 insolvenčního zákona).

Rozhodnou dobou pro posouzení, zda přihlášená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, je přitom i v insolvenčních poměrech doba konání přezkumného jednání o pohledávce (srov. podpůrně též § 192 odst. 2 insolvenčního zákona). Posouzení, zda přihlášená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, přitom závisí vesměs na skutkových okolnostech dané věci. Srov. např. ustanovení § 174 odst. 4 insolvenčního zákona předepisující věřiteli, aby v případě, že pohledávku přihlašuje jako vykonatelnou, v přihlášce uvedl i skutečnosti, o které vykonatelnost opírá, jakož i ustanovení § 177, věty druhé, insolvenčního zákona, podle kterého se vykonatelnost pohledávky prokazuje veřejnou listinou. Závěr, že přihlášená pohledávka není pro účely jejího přezkoumání pohledávkou vykonatelnou, se pak může opírat např. o zjištění, že přihlášený věřitel nedoložil nejpozději v době přezkoumání této pohledávky veřejnou listinu, která vykonatelnost pohledávky prokazuje (např. soudní rozhodnutí opatřené doložkou vykonatelnosti), nebo že rozhodnutí příslušného orgánu, jímž byla pohledávka věřiteli pravomocně přiznána, se dosud nestalo vykonatelným (neuplynula lhůta k plnění), anebo že formálně bezvadné a vykonatelné rozhodnutí příslušného orgánu je rozhodnutím nicotným apod. Přitom dále platí, že jakkoliv prvotní (předběžné) posouzení, zda pohledávka přihlášená věřitelem je vykonatelná, přísluší insolvenčnímu správci, korekci tohoto posouzení je i bez návrhu oprávněn provést insolvenční soud při přezkumném jednání v mezích své dohlédací činnosti (§ 10 písm. b/ a § 11 odst. 1 insolvenčního zákona). Jestliže se tak nestane (jako v posuzované věci) a vyjde-li v průběhu řízení o žalobě o určení pravosti nebo výše pohledávky popřené jako

nevykonatelná pohledávka najevo, že popřená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, není to důvodem k zamítnutí žaloby. Žalovaný je však v takovém případě povinen prokázat důvod popření podle § 199; srov. § 198 odst. 3 insolvenčního zákona, jež je v tomto ohledu výslovným vyjádřením pravidla ustaveného v konkursních poměrech judikaturou (srov. [R 45/2006](#)).

Tam, kde insolvenční správce popřel (bez zásahu insolvenčního soudu v průběhu přezkumného jednání) přihlášenou pohledávku jako „nevykonatelnou“, ačkoli věřitel pohledávku přihlašoval jako „vykonatelnou“, lze spor o povahu popření (jež se může projevit v omezení popěrných důvodů ve smyslu § 199 odst. 2, části věty za středníkem, insolvenčního zákona) vést jen v rámci včas a řádně zahájeného incidenčního sporu.

Jestliže pohledávka přihlášená věřitelem jako „vykonatelná“ byla při přezkumném jednání přezkoumána coby pohledávka „nevykonatelná“ a popřena co do pravosti, pak věřitel, jehož insolvenční správce vyzval postupem podle § 197 odst. 2 insolvenčního zákona k podání incidenční žaloby o určení pravosti takové pohledávky, byl povinen postupovat podle § 198 insolvenčního zákona (podat ve stanovené lhůtě žalobu o určení pravosti pohledávky u insolvenčního soudu).

V daném případě není sporu o tom, že dovolateli se dostalo řádné výzvy k podání žaloby o určení pravosti pohledávky popřené insolvenčním správcem i dlužnicí a že takovou žalobu včas nepodal. Přitom pouze v rámci řádně zahájeného incidenčního sporu bylo možné prověřit výhradu, že pohledávka je vykonatelná. Z výše řečeného totiž plyne, že přihlášenou pohledávku nelze pro účely jejího přezkoumání považovat za „vykonatelnou“ jen proto, že tak byla „přihlášena“, přičemž posouzení, že (ne)jde o „vykonatelnou“ pohledávku, s sebou logicky nese i možnost chybného úsudku, jehož korekci (nápravu) lze provést předepsaným postupem v rámci incidenčního sporu.

Lze tedy shrnout, že věřitel, jehož přihlášenou pohledávku popřel insolvenční správce nebo dlužník jako „nevykonatelnou“ a který zmeškal lhůtu k podání žaloby o určení pravosti nebo výše pohledávky určenou ve vyznění (výzvě) insolvenčního správcem dle § 197 odst. 2 insolvenčního zákona, nemá v rámci opravných prostředků proti rozhodnutí o odmítnutí přihlášky, jež se opírá o ustanovení § 198 odst. 1, věty třetí, insolvenčního zákona, ve spojení s ustanovením § 185 insolvenčního zákona, k dispozici (jako účinnou) obranu založenou na tvrzení, že výzvu ignoroval proto, že má za to, že přihlášená pohledávka je pohledávkou „vykonatelnou“ (pro niž platí režim ustanovení § 199 insolvenčního zákona).

Chování dovolatele, jenž po vyznění (výzvě) k podání incidenční žaloby zůstal nečinný a příslušné námítky začal vznášet až v rámci opravných prostředků proti rozhodnutí dle § 185 insolvenčního zákona, odporuje obecnému právnímu principu „*vigilantibus iura skripta sunt*“ (bdělým náležejí práva). Přitom je zjevné, že i zvýšené náklady (např. na soudním poplatku z incidenční žaloby) věřitele, jenž byl nucen k podání žaloby (dle § 198 insolvenčního zákona), ačkoliv do insolvenčního řízení vskutku přihlásil vykonatelnou pohledávku (s níž bylo chybně nakládáno jako s pohledávkou „nevykonatelnou“), mohly být v incidenčním sporu nahrazeny rozhodnutím o separaci nákladů dle § 202 odst. 2 insolvenčního zákona.

Insolvenční soud tudíž nepochybil, jestliže po marném uplynutí lhůty určené přihlášenému věřiteli k podání incidenční žaloby vyzněním (výzvou) insolvenčního správcem dle § 197 odst. 2 insolvenčního zákona přihlášku odmítl a ukončil účast přihlášeného věřitele v insolvenčním řízení (§ 198 odst. 1, věta třetí, část věty před středníkem, a § 185 insolvenčního zákona).

Dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tak není dán.

Nejvyšší soud tudíž, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).